

»Osnovno težišče lanskoletnih razprav o nagrajevanju je šlo za izpopolnitvijo samega sistema. Višek teh razprav je stalilce sindikatov, da je treba zaslužke delavcev tesno vezati na storilnost in pustiti, da s storilnostjo rastejo tudi zaslužki delavcev.

Lani je bilo največ problemov okrog premij in norm. Zaradi nepravilne uporabe premijskega sistema, predvsem posmanjkanja realnih premijskih osnov so se

PAPERKI PO SVETU

DANSKI MINISTRI

Kmet B. E. Thomassen je prepričan, da danska ministrica trgovine in poljedelstva, Philip in Kaupmann, nima pojma o problemih poljedelstva. Zato jima je pisal:

»Vi — kot vidim — ne poznate niti osnovnih pojmov, kako je treba voditi farmo. Pridite k meni, lahko pripeljete s seboj tudi ženo in otrok, jaz vas bom šakal, da bi vas lahko kaj naučil.«

Minister trgovine Philip je poslal kmetu telegram: »Hvala, pridem pojutrišnjem. Minister za poljedelstvo Kaupmann pa je odgovoril: »Hvala za vabilo, žal pa sem preveč zaposlen.«

OKRASNA FORMOZA

V Čan Kaj Sekovi Formozi vlada, vsaj tako pravijo, demokracija. Obstaja celo parlament s strankami: Novinar Louis Barcata, ki je delal obširno anketno na Daljnem vzhodu, se je ustavil tudi na Formozi. Sprejel ga je minister za notranje zadeve Tjan. Novinar pravi:

»Gospod Tjan je simpatičen starček, plesast in malce boječ. Vse kaže, da nima dosti dela. Na mizi ni imel nicačesar razen telefona. Na sprejem mi ni bilo treba niti čakati, najti razgovor pa je trajal precej časa.«

Novinar je vprašal ministra Tiana, koliko strank je na Formozi. Tjan se je malo pozibal na svojem stolu nato pa rekel:

»Dozvede mi se, da tri...«

Kmalu nato je dejal, da je v parlamentu okoli 500 poslancev. Zato ga je novinar vprašal, koliko poslancev imajo posamezne stranke. Odgovor je bil: »Kakih tri sto jih ima Čan Kaj Sekova Nacionalna stranka, 12 strank mladih Kitajcev, in okoli 12 socialdemokratskih strank.« To je skupaj le 324 poslancev. Kaj pa ostali:

Tudi to je Tjan pojasnil: »Morda obstaja še kakšna stranka, toda njeni poslanci so verjetno neodvisni...«

Zaključek je logičen. Kaže, da je gospod Tjan samo okrasni minister za notranje zadeve ali pa je okrasen — parlament.

Verjetno bo prvo in drugo.

NALOGA

Wolfgang Muenstermann iz Berlina je bil nekdaj sodnik nacističnega sodišča in se je vedno izkazal zelo krutega. Izrekel je 50 smrtnih kazni.

Končno so ga zaradi tega poklicali na odgovornost. Berlinsko sodišče ga je kaznovalo z globo 50.000 mark.

Naloga iz računice za prvi razred osnovne šole:

Koliko je plačal sodnik Muenstermann za vsako smrtno kazeno, ki jo je izrekel?

KAČE IN VISKI

Znani angleški novinar Mugeridge, ki je spremljal Macmillana v Moskvo, in piše za največji londonski list »Daily Mirror«, je zabeležil tudi naslednji razgovor med Hruščevim in Mikojanom ob sprejemu v britanski ambasadi.

Hruščev je sedel z Macmillanom za mizo. Ko je prisel še Mikojan, ga je Hruščev s čašo v roki pozdravil:

»Midva se že poznamo, se mi dozdeva. Spoznam te že po glasu! Kaj piješ? Viski?«

»Če sem na Kitajskem jem kače, ko sem v britanski ambasadi pa prijem viski« — je odgovoril Mikojan.

IZDAJA ČP »GORENJSKI TISK« - UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR - DIREKTOR IN ODGOVORNI UREDNIK SLAVKO BEZNICK - TELEFON UREDNIŠTVA ŠT. 475 - UPRAVA ŠT. 397 TEKOČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRAJNU 607-70-1-135 - IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH - LETNA NAROČINA 600 DINARJEV, MESEČNA NAROČINA 50 DINARJEV

Lepo vreme; sprva slana, kasneje toplo.

obrazzi in pojavlji

DA BI BIL KONEC

Velika peč, krog peči klop, hrastova debela miza v drugem kotu. Nič posebnega v kmečki izbi. Toda, zraven mize postelja, ob postelji zaboječ z žaganjem, okrušena nočna posoda, nad posteljo jermen — menda nekdanje konjske uzde, pritrjeni za močan kavelj na stropnem tramu. Stari oča se oprijemlje zanje, da se laže obrača na stlačeni koruznici. Morda se ob teh uzdah spominja svojih nekdanjih dni: ko je držal prav za iste jermene in podil Prama ob Kokri proti Predvoru. Vaščani so se ugibali s cestami, se mu spoštljivo klanjali kot se je spodbilo, kajti on le ni bil kar tako.

Toda, zdaj! Dvakrat zlomljene noge,

osmi križ in drugo ga je potisnilo na posteljo. Telo je postal težko, se zamašalo, klonilo, omahnilo. Hkrati je omahnili še pogum.

»Samo to čakam, želim in molim, da bi bilo čimprej konec, da bi se rešil tega trpljenja, tega življenja...«

Tako je povedal nekdanji ponosni Jelšar, zdaj zrušen na zunaj in znotraj. Zraven je sedela sosedka, zet, subljata hči in dva ali trije nečaki, ki so jum-plezali po kolenih, poslušali čudne, nerazumljive prdušene očitke, bodili skozi škripajoča vrata ter se dolgočasili, ker niso mogli razumeti, kaj se je dogajalo.

»Grunta res še nisem dal čez. Povedal pa sem zmeraj, da sta onadvaka sama gospodar. Boljše ko bosta gospodarila, boljše bosta imela. Jaz danes ne morem več pomagati. Dal sem jima vse, vse —

tudi 90 tisočakov, ki sem jih leta in leta spravljal skup in branil. Ampak zdaj, zadnje čase ne morem več. Mleko zjuraj in dopoldne, tobaka mi ne prineseval, kozarca vina ne vidim ne vem od kdaj. Vrat bi mi radi zavili.«

V izbi je postal mučno. Le dobro, da se je kaj kmalu oglasil nasprotni zvon:

»Saj veste oča, da nimamo. Vse rocene vam pokažemo, vse vam povemo. Stokrat smo vam povedali, koliko smo plačali samo za bolnišnico, ko ste bili bolani. Tukrat smo morali nesti v Ljubljano 90 in že več tisočakov. Pravili smo vam.«

Potem so začeli o sečnji.

»Za trideset metrov sem ukazal posekati. Kam je šel denar? Poznam cene, ne boste mete! se je budil oče.

»Pokazali smo vam vse. Samo petnajst metrov, polovico, so nam dovolili. Povedali smo vam, koliko je bilo treba dati delavcem, koliko je bilo davka...«

Oča si je s palico pomagal iz klopi na posteljo in nazaj, drugi so bingljali z nogami in gledali skozi okno v bezgov grm z nabreklimi popki nad južnim, zadnjim snegom.

Potem je sledilo nekaj pomirljivih nasvetov, nekaj komentarjev in...

»V takem razpoloženju v hiši res ni moč... Z ene in druge strani bi morda kazalo...«

»Vsi vas oča poznajo kot dobrega gospodarja. Toda časi so časi. Danes je

LJUDJE IN DOGODKI
KRIVICA

Avtijski parlament je minuli četrtek sprejel dva doslej najkrivješja zakona do slovenske narodnosti manjšine na Koroškem. Gre za dva zakonska predloga, od katerih eden odpravlja dvojezično šolstvo, drugi pa povezuje rabo slovenščine v 6 od 9 sodnih okrajev, kjer žive Slovenci (Dobrla vas, Velikovec, Rožek, Smohar, Celovec—okolica, in Beljak—okolica).

Zakon o manjšinskem šolstvu uzakonjuje lanskoletno protiustavno uredbo koroškega deželnega glavarja Wedeniga, ki je odpravil dvojezične šole, čeprav je avstrijska vlada z državno pogodbo sprejela obveznost o enakopravnem položaju manjšin in snoščovanju njihovih narodnosti in pravic.

Oba zakona torej očitno naspotujeta vsem obveznostim, ki jih je Avstrija dolžna spoštovati v smislu določil državne pogodbe. In ne samo to. Takšno zaščito in najosnovnejše pravice je dolžna danes spoštovati vsaka civilizirana dežela, predvsem pa tista, ki se sklicuje na svojo demokratično ureditev.

Ce sta obe največji avstrijski politični stranki — ljudska in socialistična — uklonili pritsku nekaterih prenapetih krogov in sta glasovali za zakonske predlo-

ge, ki spravljajo v neenakopraven položaj manjšino in dajejo nemški večini vse možnosti za zatiranje manjšine koroških Slovencev potem je to samo dokaz njihove nenačelnosti in pomanjkanja čuta za pravičnost. Še več. To je hkrati tudi očiten dokaz, da vladajočim političnim krogom na Dunaju ni dosti do dobrih sosedskih odnosov z Jugoslavijo, ni do pristnega sodelovanja med dvema sosednima deželama, ali pa — da pomen takih prijateljskih odnosov očitno omolavažejo in podcenjujejo.

Zato je naš predstavnik v državnem sekretariatu za zunanje zadeve upravičeno dejal: »Jugoslavska vlada je skrajno presečena spričo naglice in načina, kako sta bila ta zakona sprejeta, ter poudarja, da je avstrijska vlada prevzela vso odgovornost za negativne posledice, ki lahko iz tega nastanejo.«

Nenačelnost avstrijskega stanislja prihaja še bolj do izraza v zahtevah, ki jih dunajska vlada naslavlja na Rim in v katerih terja spoštovanje pravic za avstrijsko manjšino na Južnem Tirolskem. Tudi mi delimo njihovo mnenje, da je treba spoštovati narodnostne pravice manjšin, toda hkrati pribijamo, da je treba pri teh zahtevah biti vsestransko dosteneden. Kako pa je mogoče ter-

jati enostransko razširitev pravic za manjšino na Tirolskem, hkrati pa s krivčnimi zakoni odrekati najosnovnejše pravice manjšini v lastni deželi? In pri tem je znano, da uživajo Južni Tirolci dačje večje in širše narodnostne pravice pod Italijo, kot jih imajo naši koroški Slovenci v Avstriji.

Prav zato je beseda predstavnika koroških Slovencev v parlamentarnem podoboru ne samo žalostno resnična, marveč tudi pretresljiva, ko je dejal: »Mi, koroški Slovenci, bi bili veseli, če bi dobili za nagrado tisto, kar so doobili Južni Tirolci za kazen...«

Oba sprejeta zakona v dunajskem parlamentu napolnjujeta vso slovensko in jugoslovansko javnost z globokim ogorčenjem spričo tako brezobjernega tepljanja najosnovnejših pravic slovenske narodnosti manjšine v Avstriji in spričo tako omolavažejočega prezira do mednarodnih obveznosti, ki jih je avstrijska vlada sprejela s podpisom državne pogodbe. Ta krivica bo vsekakor skodljivo vplivala tako na polostaj koroške narodnosti manjšine, kakor tudi na odnose med Avstrijo in Jugoslavijo. Za takšno stanje pa dejansko nosi izključno krivido vlada na Dunaju.

MARTIN TOMAZIC

v nedeljo smo zabeležili

SEMINAR ZA PREDSEDNIKE IN SEKRETARJE OBČINSKIH KOMITEJEV LMS KONČAN

Radovljica, 22. marca. Včeraj je bil v Grajskem dvoru v Radovljici končan dvodnevni seminar za predsednike in sekretarje občinskih komitejev LMS Gorenjske, ki ga je organiziral OK LMS v Kranju. 19 udeležencem je v petek dopoldne predaval sekretar OK ZKS Kranj, Franc Popot o ekonomsko-političnih nalogah Zveze komunistov, popoldne pa predsednik CK LMS Ljubljana, Tone Kropušek o aktualnih nalogah organizacije ljudske mladine v letošnjem in v prihodnjih letih. Včeraj pa je o metodih priprave predavanj in o vodenju sestankov govoril tovarš Petek iz BPT Tržič.

ZBORI VOLIVCEV V KAMNIKU

Kamnik, 22. marca. Ta teden so bila v Kamniku zborovanja volivcev, na katerih so pretresali predlog družbenega načrta in proračuna kamniške občine. Posebno dobro je bilo obiskano zborovanje v petek zvečer za se-

vernici del mesta. Volivci so pazljivo poslušali poročilo, ki ga je imel zastopnik ObLO Jakob Kralj, način na katerega posode, v Velenju pa novogradnje in razvoj tamkajšnjega družbenega standarda. Ekskurzija, ki jih je zbor volivcev tudi izglasoval.

NA JESENICAH MLEČNA RESTAVRACIJA

Jesenice, 22. marca. Končno je bila sinoči v spodnjih prostorih ObO SZDL na Jesenicah otvorjena mlečna restavracija. Otvoritev je bila predvidena že za Dan žena, vendar pa se je zaradi tehničnih ovir zavleklo do včeraj. Mlečna restavracija bo predvsem v veliko korist mladini, ki prihaja na Jesenice v šolo iz Zgornjesavskih ali Bohinjskih dolin. Restavracijo je otvoril predsednik ObLO Jesenice Franc Treven, delovala pa bo kot depandansa hotela »Pošta«.

JESENIŠKI ŽELEZARJI V CELJU IN VELENJU

Jesenice, 22. marca. Danes ponoči se je 45 članov kolektiva Železarne Jesenice vrnilo z ekskurzijo v Celje in Velenje. V enodnevni potovanju so si

jeseničani ogledali v Šempetu v Savinjski dolini rimske izkopanine iz I. stoletja, v Celju tovarno emajlirane posode, v Velenju pa novogradnje in razvoj tamkajšnjega družbenega standarda. Ekskurzija, ki jo je priredil upravni odbor in sindikalna podružnica Železarje, je dosegla svoj namen in bo članom kolektiva v veliko korist.

U.

JESENIŠKI GLEDALIŠČNIK V ZABREZNICI

Zabreznica, 22. marca. Danes zvečer so v Zabreznici pri Žirovnicu gostovali člani Čufarjevega gledališča z Jesenic in uprizorili priljubljeno komedijo »Naši ljubi otroci.« To je bilo hkrati že 25. gostovanje Jeseničanov v letošnji sezoni. — Popoldne so isto delo uprizorili tudi na odrvu v Bohinjski bistrici.

U.

Kmetijstvo in turizem v ospredju

(Nadaljevanje s 1. strani) na vrsta novih ukrepov. Gozdno gojitvenih del bo letos skoraj za 13 milijonov dinarjev. Za gradnjo ceste Bohinjska Bistrica—Ravne—Pod luknjo bo investiranih 33 milijonov dinarjev; s tem bo omogočeno smotrnejše izkorisčanje novih gozdovih površin. Letošnje investicije v gostinstvu bodo predvsem omogočile zboljšanje in delno razširitev obstoječih hotelskih zmagljivosti ter ureditev nekaterih naprav za izboljšanje preskrbe, zabave, itd. Na področju trgovine so predvidene nekaterje gradnje in adaptacije, predvsem pa ustavitev potrošniških svetov, ki bodo pomogli k izboljšanju poslovanja teh trgovskih podjetij.

V obriti bo letos povečan obseg proizvodnje za 23,2% predvsem zaradi povečanja gradbenih kapacitet. Družbeni načrt postavlja za nalog, da obrtna podjetja vzamejo v uk čim več vajencev, za obrtno delo pa naj bi otroki zainteresirali že v osemletkah.

Vsekakor pa so razen omenjene predvidena znatna sredstva tudi za objekte družbenega standarda. Dokončno bo zgrajen zdravstveni dom, izdelani bodo načrti za bohinjski vodovod in kanalizacijo v Bohinjski Bistrici, nadaljevali pa bodo tudi s stanovalniško izgradnjo.

Za izvršitev obširnih nalog, zlasti na področju kmetijstva in turizma bo potrebno tesno sodelovanje vseh organov družbenega upravljanja in družbenih organizacij ter slehernega prebivalca komune Bohinj. Zlasti pa bo potrebno

Nesreča in bolezni

Težave in problemi na razpravi pred skupščino Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje

Na skupščini Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje v Kranju, ki je bila v petek, 20. marca dopoldne, so govorili o raznih problemih te službe.

Iz obširnega poslovnega poročila in dokumentacije o lanskem delu tega zavoda so se člani skupščine seznanili in razpravljali o raznih perečih vprašanjih. Ugotavljali so, da kljub vsem napornom preventivne službe in higienično tehnični zaščiti, še zmeraj nismo dosegli večjega uspeha. Število bolezni in nesreč je v nenehnem porastu. Tako se je lani povečalo število nesreč v primerjavi s številom zaposlenih za 0,91 %. Po podatkih sodeč so te nesreče bile tudi hujše. Pred-

Za sodobnejšo proizvodnjo

STROJNI ODSEKI PRI KZ LAHKO POSLUJEJO BREZ IZGUB

V naših pogojih moderno kmetijsko proizvodnjo uvedemo lahko na socialistični osnovi. Kakšna je, oziroma bo konkretna pot do tega cilja je težko reči. Verjetno pogodbena proizvodnja, ki pa jo bo treba še v martsicem izpopolniti oziroma jo ščasoma osvoboditi vseh, za družbo vse prej kot koristnih krajevnih ko-rektur. S kakršnokoli obliko poti do socialistične blagovne proizvodnje pa je tesno povezano uprašanje strojne mehanizacije.

Začetna faza v vsaki proizvodnji je vedno draga in težka. Šele ko se dokončno uvede in uveljavlji tisto, kar je novega, nastane proces racioniralizacije. Če torej vemo, da so bili dosedanj strojni odseki v zadrgah skoraj praviloma nerentabilni, da so še letne izgube v eni KZ tudi do milijona din, potem lahko predpostavimo, da bodo izgube o novih traktorjih z vsemi priključki še večje. Ko zdaj s pogodbeno proizvodnjo in boljšo strojno mehanizacijo stopamo pred proizvodnjo, je zelo važno, kako bomo to vprašanje, ki je bolj politično kot gospodarsko, rešili.

V praksi gre za tole vprašanje: ali zaračunavati kmetu strojne usluge po polni lastni ceni, ali pa jih regresirati kot doselj in izgubo pokrivati z akumulacijo v drugih dejavnostih, n. pr. pri odkupu? Pri sedanjih pogojih je ekonomika cena traktorskih uslug višja kot cena delovanja z vprežno živino. Če hočemo torej kmeta ekonomsko stimulirati za opustitev delovanja s konji — tako obdelovanje je za moderno blagovo proizvodnjo popolnoma nemogoče — mu moramo strojne usluge znizati. To pa ni možno samo z regresiranjem, ampak tudi z drugimi ukrepi. Če bo traktor na leto namesto 800 efektivnih ur delal 1250 ur ali več, se bodo proizvodni stroški toliko zmanjšali, da bo lahko konkurenčni, sicer ne. Treba bo torej storiti vse, da bo traktor čim bolj izkoriscen. To pa bo možno z dobro organizirano pogodbeno proizvodnjo. Razen tega se polna lastna cena traktorja pri nazadnjem oranju, 1250 ur na leto, zniža od 4041 din na razdrobljenih površinah, s povprečno velikostjo parcele 30 arov, na 3592 din na strnjeneh površinah, s povprečno velikostjo parcele 1 ha. Razdrobljenost kmetijskih površin je torej tudi velika ovira za uvajanje moderne strojne mehanizacije.

Na podlagi izračunov za cene strojnih uslug, ki so jih pred kratkim sestavili na OZZ v Kranju, bodo vse kmetijske zadruge zdaj sestavile svoje, čim bolj realne kalkulacije in z ozirom na njihove pogoje predvidele morebitne izgube. Te izvajalne pa bodo letos potrevali občinski ljudski odbori, oziroma njihovi sveti za kmetijstvo, ki bodo s tem prevzeli tudi soodgovornost za poznejše dobro ali slabo gospodarjenje zadruge. Prevladuje mnenje, da je treba regresirati strojnih uslug dopustiti le v skrajnem primeru. Treba je izkoristiti vse možnosti, da bo zadruga z ekonomskimi cennimi za strojne usluge rentalibilno poslovala (pravilna zaposelitev traktorja, boljša organizacija dela, zdrževanje površin, nagrajevanje po učinku itd.). A. T.

lanskim je bilo povprečje izgubljenih delovnih dni na vsako nesrečo pri delu 16,92, lani pa že 17,27 dni. Če računamo zraven še nedelje, je razvidno, da se torej ponesečenec zdravi povprečno skoraj mesec dni.

Podoben porast se kaže pri zdravljenu bolezni. Tudi tu se je zvišal čas zdravljenja za 2,10 delovnih dni in je lani pri vseh obolelih dosegel 18,13 delovnih dni. Spet isti pojav — bolnik je skoraj mesec dni doma.

Vsiljuje se vprašanje: so morada zdravniki bolj širokogrudni ali morda zdravila manj uspešna? Na skupščini so ugotavljali, da gre v resnici za poslabšanje zdravstvenega stanja in odpornosti ljudi.

Hkrati s temi ugotovitvami so na skupščini tudi ugotovili, da se stroški oskrbe na zavarovanca dvigajo. Se 1953. leta so povprečno izdali letno na posameznika le 13.767 din. V zadnjih letih pa zmeraj več in več, tako da je lani ta znesek že dosegel 27.396 dinarjev. Izdatki so bili lani znatno večji kot dohodki. Tako je lanski obračun pokazal primanjkljaj za več kot 63 milijonov dinarjev. Na skupščini so sklenili, da bodo za sedaj ta znesek vzeli iz rezervnega skladova. Toda s tem je tudi ta sklad že skoraj izčrpan. Za letošnje primanjkljaje bodo morali najti druge vire.

Marsikje so zavarovanci premožno seznanjeni s temi in drugimi ekonomskimi problemi. Pri zdravilih in drugod, kot so ugotavljali na skupščini, bi zavarovanci lahko precej prispevali k zmanjšanju bolezni, nesreč in hkrati tudi izdatkov, če bi jim bilo pojasnjeno, da vse te stroške plačajo pravzaprav sami.

-l. c.

Kaj so pokazali letošnji občni zbori aktivov mladih zadružnikov?

Mladina prepričena sama sebi

V minulih dneh so na področju Gorenjske zaključili svoje redne letne občne zbrane Aktivi mladih zadružnikov. Le-teh je na Gorenjskem evidentiranih 44, medtem ko jih deluje le 40. Če bi naredili kratko analizo opravljениh občnih zborov, bi dobili naslednjo sliko:

Nekateri aktivi MZ, ki so tudi sicer najdelavnjeji — semkaj sosedijo Ziri, Voklo, Naklo, Križe, Cerkle in še nekateri — so zborove izvedli dokaj dobro. Drugi aktivi pa so bili na občne zbrane slabopripravljeni; moralni so jih celo po večkrat sklicati. Bili so tudi primeri, da nekateri aktivi občnih zborov sploh niso bili sposobni izvesti. Razen tega tudi zadružni svedili niso znali prisluhniti delu aktivov. Enako velja tudi za političnost, vse, da bo traktor čim bolj izkoriscen. To pa bo možno z dobro organizirano pogodbeno proizvodnjo. Razen tega se polna lastna cena traktorja pri nazadnjem oranju, 1250 ur na leto, zniža od 4041 din na razdrobljenih površinah, s povprečno velikostjo parcele 30 arov, na 3592 din na strnjeneh površinah, s povprečno velikostjo parcele 1 ha. Razdrobljenost kmetijskih površin je torej tudi velika ovira za uvajanje moderne strojne mehanizacije.

Na podlagi izračunov za cene strojnih uslug, ki so jih pred kratkim sestavili na OZZ v Kranju, bodo vse kmetijske zadruge zdaj sestavile svoje, čim bolj realne kalkulacije in z ozirom na njihove pogoje predvidele morebitne izgube. Te izvajalne pa bodo letos potrevali občinski ljudski odbori, oziroma njihovi sveti za kmetijstvo, ki bodo s tem prevzeli tudi soodgovornost za poznejše dobro ali slabo gospodarjenje zadruge. Prevladuje mnenje, da je treba regresirati strojnih uslug dopustiti le v skrajnem primeru. Treba je izkoristiti vse možnosti, da bo zadruga z ekonomskimi cennimi za strojne usluge rentalibilno poslovala (pravilna zaposelitev traktorja, boljša organizacija dela, zdrževanje površin, nagrajevanje po učinku itd.). A. T.

Vse od vojne sem la hiša ob zgradbi ObLO Jesenice hudo kvar podobno tega predela mesta. Kdaj so dozidali in uredili? Morda nacionalizacija te zemlje kaj keti. priporočila k temu...

na dnevnem redu V KOMUNAH

INVESTICIJE

Predlog družbenega plana občine Jesenice za leto 1959 predvideva, da bo letos potrošnja investicijskih sredstev v gospodarskih in negospodarskih panogah znašala 1.708 milijon dinarjev, kar je za 28,4 % več kot lani. Porast temelji predvsem na povečani udeležbi sredstev gospodarskih organizacij in na delno povečani udeležbi občinskih skladov in proračuna za investicije. Za gospodarske investicije je predvidenih 761 milijon din, za negospodarske pa 1064. Razmerje je torej 42,2:57,8 v korist negospodarskih investicij. Slednje se bodo letos finansirale največ iz sredstev podjetij (46,8 %), iz občinskih skladov (41,4 %) in iz občinskega proračuna (5,8 %), medtem ko bodo sredstva okrajnega, republike in zveznega skladova nastopala le kot sodeležba pri posameznih investicijah.

Predvidene negospodarske investicije v višini 1.046 milijon din so za 38 % večje kot v letu 1958. Za gradnjo stanovanj je namenjenih 506,3 milijone din (48,4 % vseh negospodarskih investicij). S tem bomo dogradili lani pričete stan-

vanjske zgradbe, med katerimi so pomembne predvsem stolpnice, četverčki, osmorčki in stanovanjsko-poslovna zgradba jesenške Zelezarne, s čemer bodo pridobili 336 novih stanovanj. Za ožje komunalne naprave je namenjenih 121 milijonov din (11,6 %). V tem znesku so zajeti dograditev tržnice, kanalizacija v mestu in v nekaterih okoliških naseljih, popravila in ureditev cest, dopolnitev javne razstavljanje, ureditev pokopaliska na Blejski Dobravi, ureditev parkov itd. Zadari nezadostnih investicijskih sredstev za komunalne naprave, so iz programa negospodarskih investicij izostale mnoge predvidene investicije ožjega komunalnega značaja. V znesku 3,7 milijonov dinarjev (0,4 %), ki so namenjeni za zdravstvo, je predvidena izdelava načrtov za zdravstveni dom na Jesenicah in v Kranjski gori in manjše adaptacije Zdravstvenega doma in Doma onemoglih na Jesenicah. Predvidena investicijska sredstva za šolstvo (151 milijonov din) bodo uporabili za dograditev dvojne osemletke na Jesenicah. 60 milijonov dinarjev je na-

menjenih tudi za delovno zaščito. Tu so mišljene investicije Zelezarne, ki bo v svojih obratih izboljšala sanitarno-tehnične naprave. Za proizvodnjo gradbenega materiala je namenjenih 15 milijonov din, sicer za novogradnjo opekarne na Jesenicah, ki bo izdelovala žlindrino opeko in gradbene montažne dele.

Spirito precejšnjih investicij za družbeni standard, je trenutno najvažnejše zagotoviti, da se bodo sredstva čimsmočneje in dejansko porabila. Predvsem bi morali zbori proizvajalcev v občinah skrbeti, da bi gradbena podjetja predvsem izkoristila svoje kapacitete za objekte družbenega standarda, hkrati pa bi morali zbori proizvajalcev v drugi pristojni organi družbenega upravljanja v občini, po fazah nadzirati, kako potekajo gradnje, kakšni so problemi, koliko se gradbena podjetja držijo pogodbih rokov in kako trošijo sredstva.

A.

hih ni bilo moč govoriti. Vsekakor ima za to največ zaslug prizadevna uprava. Prav zato je toliko nerazumljivejje, zakaj so v podjetju takšni delovni odnos. »Kaj menite, da je vzrok slobotnih dogodkov?« smo vprašali komercialnega vodjo »Kovinarja.«

»Ne dajem nobenih izjav«, je bil kratek odgovor, nato pa je še dodal: »Nočemo, da bi kdo iz uprave dajal pojasnila, temveč naj delavci sami govore.«

Nato smo se razgovarjali z nekaj člani kolektiva iz proizvodnje. Po več kot enournem pogovoru je moč zaključiti le-to, da so v podjetju že dlje nezdravi delovni odnosi — med upravo in delovnim kolektivom in med člani kolektiva samimi — kar so nekateri posamezniki izrabljali in kar je imelo za posledico slobotni izpad.

»Kovinar« je že nekaj let na slepi poti zaradi nezdravih delovnih odnosov in slabega sodelovanja samoupravnih organov ter uprave, saj v podjetju niso upoštevali in izvrševali skoraj nobenega sklepa samoupravnih organov, kot tudi ne uprave. Nasprotno pa je naletela vsaka prizomba, čeprav je bila utemeljena — na zamero.

Slepe poti v »Kovinarju« s slobotnim postopkom prav gotovo ne bo konč. Prav je sicer, da delovni kolektiv izloči iz svoje srede vse tiste, ki kvarno vplivajo na delovne odnose in delovno disciplino, vendar le tako, kot to predvideva Zakon o delovnih razmerjih. Nikakor pa bi se delovni kolektiv ne smel izogibati tistih, ki dobronomerno kažejo na napake, ki se dogajajo v podjetju.

Kaže, da v podjetju ni pričakovati tudi po zadnjem dogodku reda, ker so še vedno člani kolektiva različnih mnenj. Večkrat so si celo v trdovratnih nasprotjih (to je pokazalo tudi nedavna anketa). Zato bo morda treba iskat končne slepe poti v »Kovinarju« s prisilno upravo, ki bi enkrat za vse pred meseci. Prav je sicer, da delovni kolektiv izloči iz svoje srede vse tiste, ki kvarno vplivajo na delovne odnose in delovno disciplino, vendar le tako, kot to predvideva Zakon o delovnih razmerjih. Nikakor pa bi se delovni kolektiv ne smel izogibati tistih, ki dobronomerno kažejo na napake, ki se dogajajo v podjetju.

Kaže, da v podjetju ni pričakovati tudi po zadnjem dogodku reda, ker so še vedno člani kolektiva različnih mnenj. Večkrat so si celo v trdovratnih nasprotjih (to je pokazalo tudi nedavna anketa). Zato bo morda treba iskat končne slepe poti v »Kovinarju« s prisilno upravo, ki bi enkrat za vse pred meseci. Hkrati so bile zelo delovne tarifne komisije po vseh oddelkih, ki so zbirale podatke in predloge in sestavljale osnutke za nov pravilnik. Precej so pri tem pomagali tudi mojstri in tehnično osebje v celoti.

-l. c.

Vsak oddelek bo samostojen

z novim tarifnim pravilnikom v tržiški BPT

V Bombažni predilnici in tkalnici v Tržiču so priprave za izdelavo tarifnega pravilnika dokaj napredovale v primerjavi z nekaterimi drugimi kolektivimi. Tarifne postavke so bile že izobesene na vpogled delavcem pred dobrim tednom. Zdaj je pred upravnim odborom že tekstovni del tarifnega pravilnika. Potem bo tudi ta predlog dan v pretres kolektivu. Pripravljen je že tudi tekst pravilnika o normali in premijskem pravilniku. V prvi polovici aprila bodo, kot predvidevajo, že imeli vse zbrano z zadnjimi priporabami in predlogi tako s strani članov kolektiva, kot tudi s strani drugih organov.

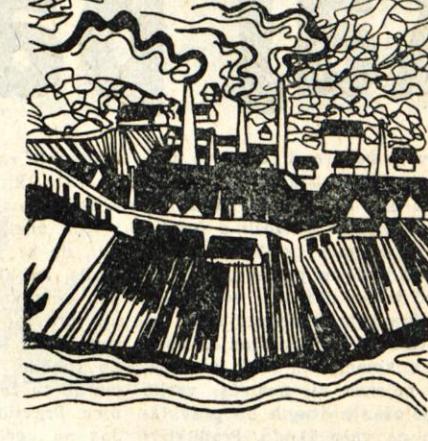
Pred dnevi so zaključili tudi z analizami te ankete. Ko so bili takoj znani vsi glavni zaključki oziroma predlogi, stremljenja in težnje kolektiva, so sklicali množični sestanke. Tam so se pomenili o organizaciji dela, o odnosih v kolektivu, o življenju delavcev v tovarni in izven nje itd.

Pred dnevi so zaključili tudi z analizami te ankete. Ko so bili takoj znani vsi glavni zaključki oziroma predlogi, stremljenja in težnje kolektiva, so sklicali množični sestanke. Tam so se pomenili o organizaciji dela, o odnosih v kolektivu, o življenju delavcev v tovarni in izven nje itd.

Razprava o novem tarifnem pravilniku, oziroma o novem načinu nagrajevanja, je med delavci zelo

-l. c.

B. F.

Kaj pa vi pravite?

So vam že pravili o novih planih, o novih tarifnih pravilnikih? Nemara ste bili že na kakih se stankih, kjer so govorili o tem? Čisto drugače bo treba začeti. Nobeden več ne predpisuje plač. Čimveč bomo naredili, več bomo imeli. Pravzaprav ne gre samo za delo. Gre za gospodarjenje. Vsak zastoj v komerciali vsak izmecik, vsaka bolezen ali nesreča, vsako nerazpoloženje drugih bo prav tako šlo na vašo škodo. Produktivnost, oziroma delovna storilnost kot pravljivo, ima torej prste povod vmes. Kjerkoli bi se zataknili, bi škodovalo.

Tak približno je bil nagovor, ko smo te dni obiskovali nekatere delave po tovarnah.

Nagovor je navadno končal takole:

»Kakšno upanje imate vi glede povečanja tako imenovane plače? Seveda je za to treba začeti misiliti za večjo produktivnost. Kako je to pri vas, v vašem oddelku, na vašem delovnem mestu? Je morda še kaj več ali bolje delati, pristediti, prigospodariti? Je mogoče bolj napolnit vrečo kolektiva in potem več iz te vrteči tudi prejeti? Kaj vi menite o tem?«

Skoraj vsak se je ob takih vprašanjih zamislil. Toda — vsak je tudi vedel povedati to in ono. Vsakdo je po svoje povedal tiste stvari, za katere misli, da so osnova za večji uspeh, za večje prejemke. Morda bodo drugi delavci v podjetju rekli, da ni tako, da je zajec v drugem grmu. Nič hudega! Vsak ima pravico povedati svoje misli.

Z DELA NA DELO

Roziko Jug pozna vse pletilje v »Almiriu v Radovljici kot dobro, veste in spremno pletiljko. Sedem let že dela na istem mestu.

»Včasih ni bilo tako natančno kot danes,« je dejala Rozka v začetku razgovora. »Danes je tako strogo. Za najmanjšo napako vrnejo pletiljam blago nazaj.«

Potem je še pripovedovala, kako so včasih razmatrali. Pletle so kar cele kose, ki so jih šele potem rezali in krojili. Koliko blaga je šlo v nič! Zdaj pletejo vsak kos po krovu. To je zelo zamudno, pri stroju je treba spretnosti. Prišteti se pa veliko.

»Bi se potem takem ne dalo pri vse, pletiljah, kaj pride še pristediti, izboljšati?«

»Ne vem. Veste, vse je že tako vpeljano, normirano, preizkušeno in...«

Malo je molčala, potem pa...«

»Nekaj drugega bi vam jaz povedala, kako žene delajo. Ko gremo iz tovarne domov, gremo z dela na delo. Pravzaprav jaz ne toliko, ampak nekatere druge, ki jih poznam. Zlasti tiste, ki imajo otroke. Ob nedeljah imajo redno žeho. Namesto da bi se spočile, pridejo v ponedeljek še bolj utrujene na delo. Enake težave imajo nekatere mlade neporočene delavke. Stanujejo pri raznih družinah

in morajo za to še tam delati. Zlasti tiste, ki so pri kmetih, se mi včasih prav smilijo.«

»Kaj mislite, da bi kazalo ukrepite, da bi jim pomagali?«

»Pa, morali bi skrbeti, da bi takim delavkam preskrbeli stanovanja, pravzaprav sobe, kjer bi imela svoj lastni kotiček, kjer bi se lahko spoploči. Prav tako, mislim, bi morali tu že ustanoviti kako pralnico. Pravijo, da se ne bi obnesla. Jaz ne verjamem. Vem, da žene morajo rabijo. Če bi jim pomagali pri tem, bi prihajale na delo bolj sploči in bi lahko več naredile.«

po pregovoru o kovačevi kobilici.

Jože Kurat, ki smo ga našli na delovišču Zdravstvenega doma v Kranju, že zidari dobrih 45 let. Kot 11-letni deček se je začel učiti in... Ni se več očistil malte.

»Mi zidarji smo pri tem zmeraj prizadeti. Po navadi spimo v barakah in zasilnih luknjah ob deloviščih izven stalnega bivališča. Prav tako je neredna hrana. V tovarnah, pravijo, imajo tople malecice. Za naše delavce teh ni moč priskrbeti. Sмо raztreseni sem in tja. Na delu se pa to pozna, lahko verjameste, vem jaz to.«

Jože Seüpert, Ivana Žurga, Jože Kurat

KVALITETA, KVALITETA!

»Treba bi bilo predvsem paziti, da bi bili izdelki res kvalitetni. Pri nas mislim, da bi prav tu lahko veliko pridobili.«

Tako je takoj ob začetku razgovora dejal Jože Seüpert v tovarni usnju »Runo« v Tržiču.

»Koliko kož gre iz prve v drugo ali celo v tretjo kategorijo! To so velike izgube. Jaz delam na cepljencu. Samo majhna nepredvidnost in že gre cela koža za kategorijo navzdol. To so tisočaki.«

»Kako mislite, da bi to dosegli?«

»Delavci bi morali biti bolj predvidni, bolj bi morali paziti, misliti na škodo!«

»Je morda odvisna kakovost dela od kvalifikacije, sposobnosti delavcev?«

»Seveda. Zato bi morali bolj skrbiti, da bi se učili in izpopolnjevali. Toda včasih se zdi, da niti pri delavcih ni mnogo zanimanja za to.«

Jože je že 20 let v tem podjetju. 22-krat je bil proglašen za udarnika. Na vprašanje, kako mu je to uspelo, je skomignil z rameni in dejal: »Ne vem. Znal sem se pripraviti. Pa tudi hotel sem zmeraj, to je res.«

Zaželeli smo mu še obilo uspehov in vse najboljše za rojstni dan.

MED ZIDARJI, KOVAČI

»Če se delavec ne spočije doma, če stanuje v takih barakah, ne more niti delati kot bi se spodobi.«

Ta zahteva ni nova. Toda zanima me, ker jo je omenil zidar, ki si stanovanja gradi. Gre res doma toliko drugega dela.«

Tudi Anton Meglič, ki dela v Tovarni kos in srpov v Tržiču, že polnih 25 let misli, da bi se še marsikaj izboljšati, da so še možnosti za večji uspeh, za večje plače.

»Morda ne prav povsod, ampak v precej primerih velja, da delavci nimajo zaupanja do norm. Boje se, da jih bomo brž popravljali, ko bi jih preveč prekorakovali. Vsak dan slisim to med delavci. Tudi pri nas se je res veliko govorilo o plačah po učinku, o tarifnem pravilniku, ampak... Delavci še nimajo zaupanja v to.«

Kakih 70% jih dela po normi. Pravijo, da bi bili bolj za neki akord, za način: več kos, več denarja.«

KADAR PRIDE NOČNA...

Bridke posledice vojne vireh so tudi Ivana Žurga končno zanesle iz osamljene gorskotatarske vasičice v Tržiču. Že 12 let dela v BPT. 14-krat je bila udarnica, a doma ima skrbno shranjeno tudi Medailjo dela.

»Žene imajo doma, izven tovarne, premalo počinka. Premalo so nadeli za to, da bi pomagali ženi pri njenem delu. Še danes ni pralnice, kamor bi nosile prat. Tudi menze manjka. Mislim, dobré menze, kjer bi žena opoldne vzelu primerno kosišo po zmernih cenah, zlasti, kadar pride nočna na vrsto. Katera bi si mogla privočiti spanje čez dan, ko jo doma čaka pranje, šivanje, kuhanje. Neka moja sodelavka ima doma tri otroke. Vsa izmučena prihaja na delo. Žene res ne morejo v tovarni delati kot bi bilo treba, če pa imajo

ta zahteva ni nova. Toda zanima me, ker jo je omenil zidar, ki si stanovanja gradi. Gre res doma toliko drugega dela.«

Tako je pravila Ivana v BPT.

Karel Saksida v tovarni »Peko«

pa misli, da bi bilo treba še bolj povečati kontrolo... v boju za kvaliteto.

On je v oddelku za lepljenje. On je v oddelku za lepljenje.

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.05, 6., 7., 8., 10., 13., 15., 17.,

22. in 22.55 uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri. Ob nedeljah pa

ob 6.05, 7., 13., 22. in 22.55 uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri.

RADIO LJUBLJANA

PONEDELJEK, 23. MARCA

Poročila poslušajte vsak dan ob 8.05 Jutranji spored solistične

povečati kontrolo... v boju za kvaliteto.

On je v oddelku za lepljenje.

9.20 Umetne pesmi in priedbe

Danila Bučarja poje Gorenjski vokalni kvintet.

10.30 Popevke do vrstijo.

11.35 Arie iz manj znanih francoskih oper.

12.15 Kmetijski nasveti — ing. Jana Pintar: Bolezni in napake vina.

13.50 Poje zbor »Lira« iz Kamnika p. v. Cirila Vramčaka.

15.40 Listi iz domača književnosti — Fran Onič: Pesmi.

16.00 V svetu opernih melodij.

17.10 Popevka tega tedna.

18.00 Radijska univerza — dr. Rudi Kyovsky: Načela našega delovnega prava.

18.30 Sportni tednik.

19.30 Z lanskega festivala v Montreuxu.

20.40 Kulturna tribuna — dr. Jože Potrč: Osebnost v socializmu.

21.00 Nace Grom: Dvojna pomlad v Beli Krajini (reportaža).

21.15 Turistična oddaja.

21.40 Na platinu smo videli.

22.00 Izbrali smo za vas.

22.15 S popevkami po svetu.

18.00 Družinski pogovori.

18.45 Domače aktualnosti.

20.30 Radijska igra.

SREDA, 25. MARCA

8.05 Naši zbori »Svoboda«.

8.25 Na vrtljaku zabavnih melodij.

9.45 Kotiček za mlade ljubitelje glasbe.

10.10 Od popevke do popevke.

11.00 Glasbene razglednice.

12.15 Kmetijski nasveti — ing. Janez Peroviček: Priprave za skupno urejanje travnikov.

12.45 Arie iz Mozartove operе »Carobna piščalka«.

13.30 Nastopa zbor RTV Zagreb.

16.00 Koncert po željah.

18.00 Kulturna kronika.

18.45 Razgovori o mednarodnih vprašanjih.

20.00 Eugen Suchon: Vrtinec, opera v šestih slikah.

22.15 S popevkami po svetu.

CETRTEK, 26. MARCA

8.40 Potopisi in spomini — Veljko Kovačević: V rovih Španije — II.

10.10 Prizori iz slovenskih oper.

11.30 Oddaja za cibiane.

12.15 Kmetijski nasveti — Jože Zunkovič: Poskusna setev zgodujejo seje v osrednji Sloveniji.

14.15 Turistična oddaja.

15.40 Na platinu smo videli.

16.00 Izbrali smo za vas.

17.10 Iz opernega sveta.

18.00 Nace Grom: Dvojna pomlad v Beli Krajini (reportaža).

18.15 Iz našega zabavnega albuma.

18.45 Radijska univerza — dr. Metod Mikuž: Ustanovitev KPJ.

20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov.

20.50 Zuborenje živiljenja (izbor pesmi Gustava Krkleca).

21.30 Iz zakladnice komorne glasbe.

PETEK, 27. MARCA

8.25 Joh. Strauss-Godowsky: Zivljenje umetnikov.

8.40 Iz naše fonoteke zabavnik zvokov.

9.45 Pozdravi za mlade risarje.

10.10 V svetu baletne glasbe.

11.00 Za dom in žene.

11.10 Pesmi tujih narodov.

11.45 Prizor iz Dvojakove »Rusalka«.

12.15 Kmetijski nasveti — Jože Kregar: Pravilno presajanje rastlin.

12.25 Partizanske pesmi.

MALI OGLASI

Prodam njivo na Zlatem polju.
Naslov v ogl. odd. 2808

Prodam malinove sadike. Jezerška 126, Kranj, Gorenje. 2809

Zahvala: Iskreno se zahvaljuje dr. Bajzelj Janezu, dr. Grebenšek Karli, dr. Bežek Jožetu za požrtvovalno in uspešno pomoč moji ženi. — Rangus Boris. 2810

Prodam dobro ohranjen vzdiljiv Štedilnik z bakrenim kotičem in otroško posteljico. Naslov v ogl. oddelku.

Kdor je izgubil denarnico z majhno vsoto denarja, jo lahko dobri v Upravi »Glasu Gorenjske«.

OBJAVE

RAZPRODAJA OSNOVNIH SREDSTEV

Kmetijska zadruga Voklo prodaja naslednja osnovna sredstva: vprežni okopalnik, vprežna travniška brana, ročna prevozna škropilnika, vprežna sejalnica 16-vrstna, štedilnik končen prenosni, pisalni stroj, umivalna miza lesena, kompresor, elektromotor, mlatilnica »Zmaj« 660 mm, mlatilnica »Hohner«, motorna škropilnika, dvobrazni traktorski plug »Deutz« in trgovski inventar v poslovalničah Voklo in Trboje.

Prednost imajo gospodarske organizacije, po osmih dneh ostali.

OBJAVA
OGLED VRTNARSKIE RAZSTAVE V TRSTU

Ljubitelji cvetja in lepih vrtov pozor! V dnebi od 28. aprila do 4. maja bo v Trstu vrtarska razstava. Ogled organizira Putnik Ljubljana. Interesenti za enodnevno vrtarsko ekskurzijo v Trst naj se prijavijo najkasneje do srede 25. t. m. na OZZ Kranj, soba 30 (pri Jelenu), kjer bodo dobili vse potrebne informacije.

OBVESTILO

TVD Partizan v Kranju vabi vse svoje člane in prijatelje društva na svoj redni

OBČNI ZBOR,

ki bo v torku 24. t. m. ob 19.30 uru v telovadnici osnovne šole dr. Fr. Prešernova v Kranju, Komenskega ulica z običajnim dnevnim redom. — TVD Partizan Kranj.

KMETIJSKA ZADRUGA PODNART

razpisuje naslednja delovna mesta

1. UPRAVNICA

2. KOMERCIJALISTA

3. SKLADIŠČNIKA

Ponudniki za razpisana mesta morajo izpolnjevati posejo za katera se zahteva primerna izobrazba. Pismene ponudbe sprejema uprava zadruge do 30. IV. 1959.

Komisija za razpis mest direktorjev pri Občinskem ljudskem odboru Tržič, razpisuje na podlagi 21. celina Zakona o pristnosti Občinskih in okrajnih ljudskih odborov in njihovih organov (Uradni list FLRJ, št. 52-644/57)

DIREKTORJA TRGOVSKEGA PODJETJA PRESKRBA TRŽIČ

Ponudniki za razpisano delovno mesto morajo izpolnjevati enega od naslednjih pogojev:

1. Višja strokovna izobrazba v komercialni ali trgovski stroki.

2. Popolna srednja šola in 10 let prakse v komercialni stroki.

3. Dokončana šola za učence v gospodarstvu trgovske stroke in 15 let prakse v trgovski stroki.

Plača po tarifnem pravilniku podjetja.

Nastop službe je možen s 1. junijem 1959.

Pravilno kolekovane prošnje s priloženim življenjepisom dokazili o strokovnosti, neoporečnosti in o dosedanji zaposlitvi naj interesenti dostavijo Občinskemu ljudskemu odboru Tržič do 15. aprila 1959.

Razpisna komisija pri Porodnišnici v Kranju

razpisuje mesto

ekonomista,

ki bi po uvedbi v delo zasedel delovno mesto pomočnika upravnika.

Pogoj: končana srednja ekonomska šola in vsaj eno leto prakse v finančno samostojnem zavodu.

KINO

»RADIO«, JESENICE: 24. marca amer. film »NAJHITREJŠI STRELCE«; 25. do 27. marca španško-francoski film »GLAVNA ULICA«.

»PLAVZ«, JESENICE: 26. in 27. marca amer. film »NAJHITREJŠI STRELCE«.

»ŽIROVNICA«: 25. marca jugoslovenski film »ČRNI BISERI« in amer. barv. film »SLA PO ŽIVLJENJU«.

»DOVJE - MOJSTRANA«: 25. marca amer. film »NAJHITREJŠI STRELCE«.

»BLED«: 25. in 26. marca ital. franc. film »BIGAMIST«. Predstava vsak dan ob 17. in 20. uri.

»RADOVLIČA«: 24. in 25. marca angl. film »JAZ SEM KAMERA«. Predstava v torku ob 20. uri, v sredo pa ob 17.30 in 20. uri.

»DUPLICA PRI KAMNIKU«: 25. in 26. marca madžarski film »STRIC IZ AMERIKE«. Predstava vsak dan ob 19. uri.

NESREČE

OBUPAL JE NAD ŽIVLJENJEM

V sredo, 18. marca ob 13.55 uri je bilo javljeno na postajo ljudske milice na Jesenicah, da so našli obešenega 46. letnega J. B. z Jesenic. Pokojni J. B. se je obesil v kuhinji na obešalnik za obliko, ki ga je pred tem zataknal za podboje vrat. Komisija je ugotovila, da je smrt nastopila ob 12.30 uri.

Pokojni J. B. ni bil poročen, temveč je živel pri svoji sestri. Že v otroških letih je izgubil eno oko, drugo pa mu je začelo močno pešati. Pred nekaj dnevi je bil na združniškem pregledu, kjer so ugotovili, da mu tudi vid drugega očesa naglo pojema. To utegne biti tudi vzrok, da si je pokojnik vzel življenje. Že pred tem je pogosto govoril, da bo storil samomor, če bi oslepel tudi na drugo oko.

CE SPREGOVORI NOŽ

V torku, 17. marca sta se v Tržiču okrog 20. ure sprla M. S. in njegov zet J. H. Preprič sta začela v kuhinji, nato pa sta se umaknili na hodnik, kjer je M. S. v navalu ježe potegnil nož in znjim štirikrat zabodel svojega zeta v trebuh. J. H. je bil takoj perpeljan v bolnišnico, kjer pa je hudim poškodbam podlegel. Da je prišlo do uboja so krivi pogosti družinski spori med omenjenima sorodnikoma.

SMRT

V STRUGI SELŠKE SORE

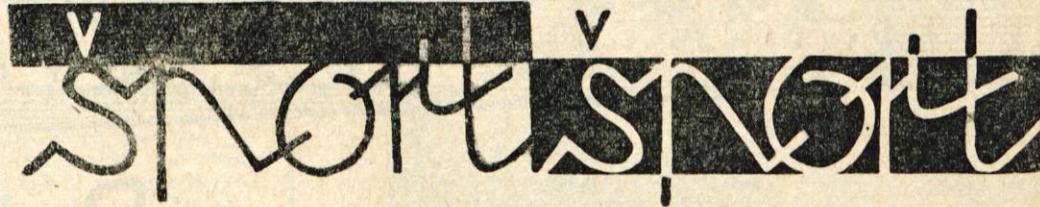
Trijsemdesetletni kmet J. V. iz Zalega loga 21 v Selški dolini se je vnedeljo popoldne (15. marca) precej dolgo zadrževal v gostilni. Nekaj pred deveto uro zvečer je v družbi treh znancev zapustil gostilno in se namenil proti domu. Na poti proti Zalemu logu pa je družina obstala, medtem ko je J. V. sam krenil dalje. Ni pa prišel daleč, kajti ne daleč od mesta, kjer se je bil poslovil, je omahnil s ceste in zdrknil v strugo Selške Sore. Kljub temu, da je padel 4 m globoko, je utrel le nekaj odrgnin na zapestju leve roke in po nogah. Komisija, ki je prišla na kraj nesreče, je ugotovila, da je mož hotel doseči breg, kar mu je uspelo. Pri tem pa se je zapletel v dračje, omahnil je vznak in udaril z glavo ob skalo. Udarec je bil usoden; J. V. je nezavesten bležal v plitvi vodi in zmrznil.

— I. C.

OBČINSKI ODBORI LJUDSKE TEHNIKE TUDI V ŽIREH IN ŽELEZNICKIH

V kratkem presledku sta bili v Kamniku v tem tednu na istem mestu dve nesreči. Gospodinja Pavla Živec se je pripeljala na koliesu s Terovega, na prehodu na asfaltirano cesto pri novih Titanovih blokih pa je nenadoma omahnila s kolesa in udarila z glavo ob rob hodnika za pešce ter nezavestna bležala. Dobila je hud premožanov in se zdraviti v bolnišnici.

Nekaj minut kasneje se je po isti cesti pripeljal z mopedom vratar tovarne Titan, Urankar, z ljubljanske strani pa je prvozil osebni avto. Čeprav je naglo zavrl je bilo trečenje neizogibno. Motociklist in vozilo sta bila poškodvana, Urankar pa so prepeljani shudimi poškodbami v bolnišnic.

Samo 1 točka

Ljubitelji nogometa so v nedeljo ostali spet razočarani. Gorenjska zastopnica v enotni slovenski conski ligi sta ostala skoraj praznih rok. Jeseničani so kljub dobrig igri in vodstvu z 2:0 izgubili proti Krimu v Ljubljani z 2:3, Kranjčanom pa je v slabih igri, zlasti zaradi nesigurnega rezervnega vratarja, uspelo na svojem igrišču proti ljubljanskemu Slovanu doseči le neodločen rezultat.

TRIGLAV : SLOVAN 1:1 (0:0)

KRIM (LJUBLJANA) :

SESENICE 3:2 (2:2)

Kranj, 22. marca.

Igrališče Triglava in ugodno za igro. Gledalcev 800. Moštvi sta nastopili v naslednjih postavah —

Slovan: Žabjek, Janša, Banjanac, Pezo, Herbst, Popovič, Merdita, Oplotnik, Povše, More, Bezjak. — Triglav: Dagarin, (Vagaja), Stravs, Dolenc, Čebulj, Brezar, Srakar, Gajšek, Štular I., Mihelčič, Štular II., Pogačnik (Hrovat). Sodnik Emil Pelhan iz Ajdovščine.

Vsakdan udarec so imeli Jeseničani in takoj prešli v napad, vendar je obramba Krima takoj vsaka akcijo Jeseničanov zavrnila.

Igra se je v začetku odvijala na sredini igrišča in je bila nezanimiva. V 8. minutu so Jeseničani povsem nepričakovano dosegli prvi gol v sredini igrišča, tako da niso bila resno ogrožena niti ena niti druga vrata.

Bolj živahnja je postala igra v drugem delu, ko je Triglav po Mihelčiču v 68. minutu, prešel v vodstvo. Eno minuto kasneje je Slovan zatrezel mrežo domačih, vendar sodnik gola ni priznal, ker je bil zadetek dosegel iz offside. Tako je bil poškodovan vratar Triglava Dagarin in je moral zapustiti igrišče. Zamenjal ga je Vagaja. V 30. minutu so po krvidi vratarja Vagaje, gostje izenačili in tako postavili končni rezultat tekme.

Triglav je danes nasplošno vse prisotne razočaral in se bo moral v ostalih tekem precej potruditi, če se bo hotel uspešno spoprijeti z družbo najboljših. Sodnik Pelhan je sodil z manjšimi napakami.

M. Z.

Triglav je danes nasplošno vse prisotne razočaral in se bo moral v ostalih tekem precej potruditi, če se bo hotel uspešno spoprijeti z družbo najboljših. Sodnik Pelhan je sodil z manjšimi napakami.

M. Z.

LJUDSKA TEHNIKA

ČLANI LJUDSKE TEHNIKE SKOZI PARTIZANSKE KRAJE

Kranj, 22. marca.

Na letni skupščini Okrajnega odbora Ljudske tehnike, ki je bila danes v Kranju so se pomenili o bodočem delu. Organizacije LT, kot so ugotovili, so se zelo razširile. Danes je na Gorenjskem že 31 organizacij ljudske tehnike, avto-moto društev, radio, foto-kino klubov, bordarskih društav in aero klubov, ki vključujejo 5010 članov.

Predsednik republiškega odbora LT Milko Goršič je v imenu Centralnega odbora LT Jugoslavije na skupščini izročil 4 priznanja v obliki bronastih plaket »Boris Kidrič« za posebne zasluge v širjenju tehnične kulture. To priznanje so prejeli Tone Marčan in Franc Fister kot najzaslužnejši posamezniki ter organizaciji AMD Kranj in Klub mladih tehnikov na Koroški Beli. Okrajni odbor LT pa je izročil 28 priznanj.

Med številnimi sklepi za nadaljnje delo so na skupščini sprejeli tudi sklep, da bodo v počastitev 40-letnice KPJ in SKOJ priredili posebno vožnjo in pohode skozi zgodovinske, partizanske kraje Gorenjske. Razen članov LT bodo k sodelovanju teh pohodov povabili tudi člane strelskeh družin.

— I. C.

DNEVNE NESREČI V KAMNIKU

Pred dnevi je bila letna spuščina občinskega odbora ljudske tehnike Škofja Loka, ki se je udeležilo mimo delegatov posameznih društav tudi več gostov. Razprava na skupščini je pokazala, da delo ObO LT v preteklem obdobju nikakor zadovoljivo. Vzrok temu je, da je bilo vključeno v občinski odbor LT Škofja Loka vrsto društav tudi iz občin Žiri in Železniki, kjer ni bilo občinskih organov, ki bi pomagali razvijati in ki bi koordinirali delo ljudske tehnike. Zato je vsekakor najpomembnejši sklep, ki ga je sprejela skupščina ta, da se namesto dosedanja »medobčinskog« odbora LT ustanovijo občinski odbori v Škofji Luki, Žireh in Železniki.

— I. C.

preteklem letu odigranih skupaj 271 tekem. Precej je bilo govorov o disciplini igralcev in pa tudi funkcionarjev, ki so bili zaradi nešportnega vedenja v letu 1958 kaznovani za 89 mesecov in 15 dni. Skozi vse leto pa so klubi prema skrbeli za vzgojo mladine, kar nikar ni v skladu s smernicami I. kongresa telesne kulture. Zelo važen sklep, ki so ga sprejeli je bil ta, da morajo klubi začeti sistematično delati z mladino, da morajo razvijati množičnost, ker bo le tako moč dosegči tudi kvaliteto. Na skupščini so bili pohvaljeni klubi Partizan Škofja Loka, Partizan Naklo in NK Bratstvo iz Šk. Loke, ki so imeli najbolj disciplinirane ekipe v tekmovanju preteklega leta.

M. Z.

Zadnji športni rezultati

I. ZVEZNA LIGA

Hajduk : Crvena zvezda 4:1

Partizan : Vardar 2:0

Vojvodina : Rijeka 3:1

Radnički : Sarajevo 1:0

Dinamo : Budučnost 0:0

železničar : Velež 1:0

Bo človeštvo premagalo lakoto?

Statistike ugotavljajo, da od treh večanje prehrambenih možnosti prebivalstva na svetu dva gladujeta. Okrog valstva. To je dokaz, da kmetijska proizvodnja ne more nujno zaostajati samo zato, ker niso dovolj hranjeni. V Indiji, deželi kraljevine lakote, traja povprečna življenjska doba človeka le 27 let, medtem ko v nekaterih civiliziranih deželah živijo ljudje povprečno 65 let.

Nad tri četrtine skupno proizvedene hrane v svetu izvira iz Evrope in Severne Amerike, ki imata samo tretjino prebivalstva sveta. Azija pa, ki ima skoraj polovico manj prebivalstva sveta proizvaja le 17% vse hrane.

V začetku tega stoletja so smatrali, da se preslabo hrani le polovica človeštva. Sedaj pa so ugotovili, da sta preslabo hrani dve tretjini. To pomeni, da se lakota pologoma širi. Prehrambena industrija zaostaja za porastom prebivalstva našega planeta. Če bi namreč hoteli postreči vsem prebivalcem sveta s toliko koliko mesta, kot ga pojedemo v krajih, ki so gospodarsko močno razviti, bi morali za štirikrat povečati površino Zemlje, da bi lahko prehranili živin.

Pred 200 leti je Evropa težko hranila svojih 80 milijonov prebivalcev, sedaj pa izdatnejše hraniti 400 milijonov ljudi. Ze to dokazuje, da je mogoče z dobro obdelavo zemelje mnogo storiti za po-

človeštva: lakoto bo mogoče premagati samo na znanstveni osnovi.

Znanstveniki menijo, da je najboljši izhod ta, da uporabljajo ljudje za prehrano neko rastlino, ki raste v vodi in rabi zelo enostavne snovi za svojo rast. Ta rastlina je horela. Njena višina presega nekaj tisočin milimetra in živi v sladki vodi. Vsebuje 50% beljakovin, 35% glukida, 5% vitaminov, zlasti vitaminc. Na vsakem kvadratnem metru površine, kjer raste horela, dobimo po 20 gramov koncentriranih hranilnih sestavin, kar je mnogo več, kot pa dobimo od najbogatejših kultur. S to algo se ukvarjajo znanstveniki vseh razvitih dežel. Neke uspehe praktične vrednosti za ljudi prehrano so že dosegli.

Nadalje se ukvarjajo znanstveniki z misljijo, da bi prehranili človeštvo z hodom in travo. Tako bi živinoreja izginila. Pravijo, da se živinoreja splošne izplača ob novih izvorih hrane, pa trenutno še niso v rabi. Živilo bi namreč zamenjali stroji, ki bi dajali mnogo bolj hranljiva umetna živila.

Če je en hektar zemlje namenjen živinoreji, dobimo iz tega hektarja največ 100 kg beljakovin z uporabo meseca. V mleku dobimo okrog 200 kg čistih beljakovin. Od pridelka pšenice na enem ha ha dobimo 400 kg beljakovin. Iz trave pa bi dobili na isti površini okrog 1500 kg beljakovin. To je velika razlika, zlasti če upoštevamo, da se beljakovine človeku najbolj potrebne.

ZANIMIVOSTI

NOVA HIŠA V 100 URAH

Po sistemu skupine ukrainjskih arhitektov je možno v 100 urah montirati trinadstropno hišo s 36 stanovanji.

Kose hiše, izdelane v tovarni, prepelejo na gradbišče in potem povežejo posamezne montažne dele s kovinskimi zakovicami. Hiša, sezidana po novem sistemu, je zato tretjino lažja od navadnih.

GOLI UČENCI

V severnoaustrijskih pokrajnah še vedno živi nekaj prvotnih prebivalcev prastaro nomadsko življenje. Odrasli hodijo delat na polje ob obali in v rudnik, večinoma pa se selijo iz kraja v kraj. Otroci hodijo v šolo gol. Pred vstopom v razred se morajo temeljito umiti, nato pa zlezijo v šolsko uniformo, ki jo po pouku spet slečejo in pustijo v šoli.

KRALJESTVO NAPRODAJ

V angleškem časopisu »Times« je bil pred kratkim objavljen proglašen: »Kraljestvo z vsemi kraljevskimi pravicami prodam za 1000 gvinj.« Prodajalec je neki angleški književnik, ki mu je to »kraljestvo« daroval irski trgovec Sheld Gre za otok Redondo v Karibskem morju.

MAGNEZIJ IZ MORJA

Britansko podjetje Steetley Magnesite je že leta 1937 zgradilo prvo tovarno za pridobivanje magnezija iz morske vode. Predvajna zmogljivost njenih obratov je znašala 4000 ton magnezija letno. Vendar so tovarno nenehno večali in izpopolnjevali, tako da so lani že dosegli letno proizvodnjo 150.000 ton. Morje se je tako izkazalo kot neizčrpni »rudnik« magnezija in lahko računamo, da bodo Britancem sledile tudi druge države.

»Nazaj, kolega, dežuje... midva pa nima dežnik!«

GLEDALI BOMO...

italijanski črno-beli film v kinoskopskem sistemu »Očetje in otroci«, ki ga je posnel režiser Mario Monicelli. Posebnost filma je sjevrstna dramaturška gradnja, preko katere so razpete štiri vsakdanje zgodbe o preprostih ljudeh, o njihovih skrbih, željah, strasteh, ljubezni... Vodilna misel in sprozilni motiv vseh štirih zgodb so — otroci. Pripoved je sveža po vsebinu in obliki, je odkritosrčna in neposredna ter velika v svojem preprostem neizumetnjenem jeziku.

— Tudi igra nas ne bo razočarala. Za to nam jamčijo nekatera zvezna imena italijanskega film: Vittorio De Sica, Ruggero Marchi, Tonella Lualdi, Marisa Merlini, Marcello Mastroianni, Fiorella Mari in drugi.

Nad 100 milijonov žrtev

Druga svetovna vojna je zahtevala mnogo človeških žrtev in povzročila velikansko materialno škodo, večjo kot katerakoli vojna v dosedanjem človeških zgodovini. To pokaže že primerjava z izgubami v prvi svetovni vojni, ki so se prav tako povzapele v milijonske številke.

Prva svetovna vojna je trajala 1553 dni, človeške izgube (mrtvi in ranjeni) pa so znašale nad 50 milijonov ljudi, od tega v vrstah Antante 42, centralnih 61 pa 10 milijonov. Na frontah je padlo skupno 10 milijonov vojakov, gmotna škoda pa je znašala okoli 217 milijard dolarjev, in sicer pri Antanti 139, pri osrednjih silah pa 78 milijard.

Druga svetovna vojna je trajala 2194 dni. Zavezniške sile so imele 47.6 milijona mrtvih (12 milijonov vojakov in 25 milijonov civilov), sile osi pa so izgubile 7.3 milijona ljudi, od tega pet milijonov vojakov in 2.3 milijona civilov. Skupni izdatki in gmotna škoda v drugi svetovni vojni znašajo 810 milijard dolarjev (po novi vrednosti), od tega v zavezniških deželah 550, pri si-

lah osi in njihovih satelitih pa 260 bilo v drugi svetovni vojni 35 milijonov miliard.

Razen skoraj 55 milijonov mrtvih je tujih beguncov.

Edinstvena operacija srca

Britanski medicinski časopis »Lancet« piše v najnovesejši številki o edinstveni operaciji na srcu sedemletne dekle Selijs Williams.

Srce te deklike je prenehalo biti po operaciji, pri kateri so na kirurški način »zaprla« neko nenormalno, prirojeno votilino na njenem srcu. Štirje zdravniki, ki poročajo o tem nenavadnem primeru, pravijo, da eno od velikih nevarnosti pri kirurških operacijah na srcu predstavlja poškodovanje živcev, ki dajejo srcu impulz za bitje. Prav to pa se je zgodilo pri operaciji na srcu male Selije. Njeno srce so zato ponovno odprli in všili vanj dve elektrodi. Električne impulse je dajal aparat, velik kot majhen prenosni radijski sprejemnik. Aparat je oddajal impulse napetosti 4 volte in s hitrostjo 120 v minutu. Po 11 dneh so zdravniki v končni operaciji elektrode že lahko odstranili.

Mala Selija je zdaj popolnoma ozdravila.

Zdravniki, ki poročajo o tej edinstveni operaciji, pravijo, da je to nov korak naprej v kirurgiji srca.

ROMAN

II. del

VIGENCI

Mimi
Malenšek
Konič

Dominikovi samoljubnosti je laskalo, da bi se povezal s Herderjevo šiško.

V sobo je prišla Hela s steklenico žganja in dvema kozarčkoma na pladnju. Dominik ji je prijazno pokimal. Ni se mu zdela ravno lepa — bila je visoka in skoro preveč zajetna, toda imela je bujne lase, ki si jih je po mestno zvijala v klobič in tudi oblečena je bila mestno. Kljub temu se mu je zdela dovolj čedna in kar prava za Gašperinovo hišo.

»Ali je mama doma?« je Herder vprašal dekle.

Dekle je odkimalo, razpostavilo kozarčke in takoj odšlo. Dominiku je ugajalo, da je molčeča. Lahko bo shajati z njo.

Herder je nalil žganja. Dominik je izpraznil kozarček in vprašal:

»Koliko je Hela pravzaprav stará?«

»Dva... ne, spomladi je izpolnila triindvajseto.«

»Ravno prav, da se omoži. Moj fant jih je imel štiriindvajset.«

Herder je potegnil iz žepa novo viržinko, skrbno odgriznil slamicu in žužnjavco rekel:

»Mislim... no, z možitvijo se ji še ne mudi preveč. In mama bi jo težko pogrešala. Zdaj imamo samo njo še pri hiši...«

»Kaj bi jo staral brez potrebe!«

Herder ga je prizadeto pogledal. »Saj ni, da bi se moral starati doma! Vsak čas bi jo lahko oddali. Spraševali so že, ta in oni... jaz je pa ne maram siliti. Prav te dni je vprašal nek inženir z Jesenic zanjo. Mama misli, da bi ne bi slabia partija. Dobra služba dandanes več velja kot kovačija, ki se povsod ustavlja.«

Dominik se je porogljivo nasmehnil. »Mama«, pravi Herder. Kakor bi ga ne poznal! Kadar se je želel pokazati boljšega, kot je bil v resnici, se je zmeraj skliceval na mamo. V resnici je bila Herderica priletna in bolehna in nihče je ni jemal resno.

»Aha«, je reklo Dominik. »Torej mama misli dati dekle nekomu, ki ima kruh samo od danes do jutri?«

Herder ga je ošnil z jeznim pogledom. »Kranjska industrijska družba ni od danes do jutri! Fant je nečak enega glavnih delničarjev — ali bodo takega postavili na cesto? Bil je v Nemčiji, da si je ogledal plavže. On bo še eden glavnih stebrov v tovarni!«

Dominik si je gladil brado in z jeznim zadoščenjem gledal na tla, kjer so njegovi umazani škornji pustili sledove. Jezilo ga je Herderjevo zavijanje in je reklo kar naravnost:

»Pozimi si mi že napolj obljudil.«

»Ne spominjam se, da bi bila kdaj kaj takega govorila. Sicer pa — kakor sem že reklo: dekle naj samo odloči.« Herder je nalival žganja. »Zvrni ga še kozarček. Gotovo si se spotoma ugrel.«

Dominik ni segel po kozarčku. Gledal je Herderja in neprizanesljivo menil:

»Ali morebiti misliš, da bomo propadli, ker nisem pristopil k Družbi?«

»Ne, ne... Boš že sam najbolje vedel, kako ti kaže,« je naglo reklo Herder. »Zaradi Hele sem pa mislil... kar nič se ti ne mudi za snaho! Trden si še in menda še ne misliš izročiti.«

Dominik je komaj prikril smehljaj. Spregledal je Herderja!

»Polovica je že tako fantova,« je reklo. »Po rajnem Alešu. Drugo mu tudi ne odide.«

»Dželo se je, da je Herder oživel. Vstal je in brez potrebe hodi po sobi. »Polovica... ja, ja. Pozabil sem že! Naj dekle samo odloči!« Herder se je spet ustavil in bil

znova v zadregi. »Potem pa mama pravi, da si ljudje pričovedujejo... a saj veš, koliko se je zanesti na ljudi!...«

»Kaj govorijo? Povej no naravnost!« je jezno vzklikanil Dominik, ki mu je Herderjevo omencavanje začelo presedati.

»Kaj se pa jeziš? Bom povedal po pravici! Neko dekle imaš v hiši, rejenko ali kaj? Ljudje pa govorijo o njej in tvojem Pavlu. Čakaj, pusti me izgovoriti do konca!« je pohitel, ko je videl, da mu Dominik hoče seči v besedo. »Vem, da ne boš sina ženil s siroto, vendar pa bi ne bilo prijetno, če bi... no, saj me razumeš? Ne maram, da bi Hela vzela fanta, ki je poprej drugi grel blazine in da bi morebiti še potem... saj se razumeva, ne?«

Dominik je med Herderjevim govorjenjem vstal — oči so se mu jezno zasvetile. »Ti mi pa lepih mečeš v obraz!« je zamoljil. »Ampak za svojega faanta vem, da se ne oščaja okrog Vide! Roko dam zanj v ogenj! Če hočeš, se lahko domenimo, silil pa ne bom! To je in več ne bom rekel!« Naglo, skoro hlastno je vzel puško iz kota in si jo vrgel na ramo.

Herder se je zdel presenečen.

»Sliši — vsake besede ti pa tudi ni treba metati na zlato vago,« je reklo spravljivo. »Ženske so ženske — veliko govorijo in občutljive so. Vprašal bom Helo in če bo voljna, lahko pridete snubit.«

Dominik je vedel, da je to že cela obljava. Na tihem posumil, da si je Herder inženirja izmisnil, da bi laže pripravil Dominika do tega, naj sinu izroči premoženje. Ne — kaj takega! Pri petdesetih datih vse iz rok! Mlada bosta morala že biti zadovoljna s svojo polovico — sicer pa se zdi, da je to tudi Herder uvidel. Čutil je, da ima zdaj on Herderja v rokah in je malce zviška reklo:

»Saj pravim, Herder — silil ne bom! Ni dosti nevest, ki bi se branile take pristope! Borgel v Železnikih ima tri zrele za moživ! Jaz bi tudi lahko čakal, samo Ana vsak dan toži, da ne more vsemu kaj. Saj veš, kako gre, če postom ne gledaš pod roke!«